

عدالت در تئاتر دست نخورده وپاک مانده است

فرهوند ناظریان
گفت و گو

یکی از رویدادهای هنری با قدمت فجر، جشنواره تئاتر است که حالا پس از ۴۰ سال سابقه امروز چهل و یکمین دوره خود را آغاز کرده است. چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر از ۲۵ دی با بخش رادیو تئاتر گام اول خود را برداشت و از امروز شنبه اول بهمن این رویداد بین‌المللی به شکل رسمی بخش‌های صحنه‌ای، بین‌الملل و خیابانی خود را آغاز کرد. در این دوره از جشنواره ۱۶۲ اثر شامل ۳۷ نمایش در بخش مسابقه تئاتر ایران، ۲۳ نمایش در بخش بین‌الملل و دو اثر ویژه در بخش مسابقه تئاتر ایران و بخش بین‌الملل به روی صحنه می‌روند. همچنین ۳۱ نمایش خیابانی، ۱۳ رادیو تئاتر و هفت نمایش از برگزیدگان بخش تئاتر صاحب‌دلان در جمیع ۱۰۴ اثری هستند که در چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان به تئاتر خواهند بود. نگاهی به آثار این دوره از جشنواره تئاتر فجر، گویای این موضوع است که سهم نمایش‌های استانی بسیار بیشتر از تهران است و عدالت فرهنگی که یکی از شعارهای اصلی جشنواره‌های هنری فجر است در چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر کاملاً لحاظ شده است. به همین خاطر خبرنگار صبا به سراغ چند تن از هنرمندان صاحب اثر از استان‌ها در این دوره از جشنواره رفته است که در ادامه می‌خوانید:

سیستان» که در دوره‌های مختلف توسط نویسندگان متفاوت به رشته تحریر درآمده است.

از نحوه راه‌یابی و حضور این اثر در چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر بگوئید؟

مسیر رسیدن این اثر تا به این مرحله سختی‌هایی داشت که تلاش گروه و مدیریت مرکز هنرهای نمایشی تهران به انجام رسید. در بخش استانی نمایش مردمان مرد، به دلایلی بدون داوری کنار گذاشته شد که با شکایت شخص بنده به مرکز هنرهای نمایشی تهران این مسئله با درایت مسئولان و بازبینی عادلانه مجدد نمایش، این اثر توانست به دور بعد یعنی جشنواره مناطق راه پیدا کند و خوشبختانه در مرحله منطقه‌ای تنها اثر پذیرفته شده از سیستان نمایش مردمان مرد بود. این مسئله برای من و دوستانم در تهیه این نمایش بیشتر نشان دهنده این نکته بود که در این نمایش از مفاهیمی صحبت شده که التفات‌هایی خارج از اراده و قوانین بشری شامل حالش شده است.

آیا از کمک هزینه و حمایت‌های مادی هم برخوردار شده‌اید؟

بله خوشبختانه مساعدت‌های مالی در چند مرحله انجام شده است، البته شاید کفاف کل هزینه تولید کار را نداده باشد، اما در کل من به خاطر این امر از مسئولین جشنواره بسیار سپاسگزارم. ضمن اینکه در شرف ورود به رویداد جشنواره فجر هم جهت اسکان و جزئیات طراحی صحنه و دکور با بنده تماس گرفته و پیگیری بودند. در مجموع به همت دوستان برنامه‌ریز همه چیز به طور منظم تاراج اجرا در حال انجام است.

با وجود اینکه تئاتر در حال حاضر برای هنرمند در آمدزا نیست، استمرار حضور خود را در این شاخه با چه دلایل

نسبت به اهل بیت و اسلام پیدا می‌کنند. طوری که در برهه‌ای از تاریخ که تمام جهان اسلام حضرت امیرالمومنین را لعن می‌فرستادند، سیستان تنها شهری بود که از این کار امتناع کرده و انجامش را نیز از سوی دیگران شمامت می‌کردند، چرا که اعتقاد راسخ و محکم آن‌ها به اسلام با نامه‌ای از امام علی (ع) صورت گرفته بود و با شنیدن ندای یا حق او به اسلام گرویده بودند. سیستانی‌ها همواره از ایشان به عنوان امامی بزرگوار و عادل یاد می‌کردند و هیچ‌گاه به این خفت تن در ندادند که در جرگه لعن‌کنندگان امام قرار بگیرند. انتهای نمایش هم گره می‌خورد به وضعیت امروز سیستان و بلوچستان که گرفتار خشکسالی بی‌امان در بی‌آبی به سر می‌برند. من برای همدردی با مردم عزیز زجر کشیده‌ام به موضوع خشکسالی سیستان نگاه عرفانی داشتم قرین به این بیت شعر که «هر که در این بزم مقرب‌تر است جام بلا بیشترش می‌دهند» به این نحو که این مردم از آنجا که بیش از بقیه مورد محبت مقربان حق هستند، بلاها و زجرهای بیشتری را متحمل می‌شوند. این خشکسالی و بی‌آبی قرابت خاصی با حادثه کربلا و تشنه ماندن امام حسین و یارانش دارد. خوشبختانه تاریخ نشان داده که مردم سیستان همواره سربلند از آزمون‌های سخت الهی بیرون آمده و همچنان عشق به امام حسین و اهل بیت در آنها پابرجا و ستودنی است. نمایش مردمان مرد با این مضمون در ۵۰ دقیقه آماده شد و در حال حاضر در جشنواره تئاتر فجر حضور دارد.

از چه منابع تاریخی در نگارش این نمایشنامه استفاده کرده‌اید؟

نمایشنامه مردمان مرد، بر اساس یک سری منابع موثق تاریخی از تاریخ سیستان به نگارش درآمده است. منابعی همچون کتاب «مردان مرد» نوشته علی دوانی، «تشیع در سیستان» نوشته محمدباقر حیدری نصاب، «احیاء الملوک» نوشته شاه حسین قیاس‌الدین محمد، «تاریخ العمم والملوک» محمدابن جلیل طبری، «فتوح البلدان» احمدبن یحیی بلالزری و همچنین کتاب «تاریخ

ارسلان محبی:

چراغ تئاتر در سیستان روشن است

از سابقه خود در زمینه نمایش بگوئید؟

۱۲ سال است در زاهدان در زمینه تئاتر و نمایش فعالیت می‌کنم، شروع فعالیت‌ام از حوزه هنری این استان بوده و اکنون هم مسئول نمایش حوزه هنری زاهدان هستم. در جشنواره‌های مختلفی شرکت داشته‌ام، اما این اولین حضورم در جشنواره فجر است.

از نمایش مردمان مرد بگوئید؟

نویسندگی و کارگردانی این نمایش به عهده خودم بود که اتفاقاً در آن ایفای نقش هم دارم، این نمایش روایتی را از بستری تاریخی به اجرا می‌برد و در این میان به دو حادثه مهم تاریخی نیز گریز می‌زند. موضوع و مضمون اصلی این نمایشنامه قیام است. در تاریخ آمده است که مردم سیستان اولین کسانی‌اند در تاریخ اسلام که به خون خواهی امام حسین پس از قیام عاشورا برخاستند. در کنار این روایت اصلی دور روایت تاریخی دیگر نیز در دل اثر گنجانده شده است، یکی طریقه به اسلام در آمدن مردم سیستان و دیگری عدم لعن امیرالمومنین از سوی مردم سیستان است. به همین ترتیب نمایش مردمان مرد دوره درخشانی از تاریخ سیستان را روایت می‌کند.

نمایش از نظر تاریخی روایت‌گر کدام دوره است؟

دوره‌ای که اسلام وارد ایران می‌شود و اکثر نقاط ایران به حکم جبر و زور اسلام را می‌پذیرند اما سیستان تنها شهری است که مردمان آن با علاقه قلبی پذیرای این دین الهی شده‌اند و این مسئله به واسطه این است که لشکر سیستان، سپاه اسلام را شکست می‌دهد و به همین خاطر در موضع قدرت و اختیار قرار می‌گیرد. این مردم بعد از شنیدن سخنان سپاه هم برای گرویدن به اسلام قانع نمی‌شوند، تا اینکه دست نوشته مکتوبی از امام علی (ع) را دریافت می‌کنند، بعد از آن با اختیار و میل قلبی پذیرای دین اسلام می‌شوند. و از همان دوره ارادتی محکم